

Andrzej JANDA*
Politechnika Rzeszowska

EUROPEJSKA SPÓŁKA PRYWATNA – PRZYKŁAD NOWEJ PANEUROPEJSKIEJ FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Niniejszy artykuł stanowi próbę przybliżenia problematyki prawnej związanej z pracami, jakie są prowadzone w celu wprowadzenia do prawodawstwa państw Unii Europejskiej nowej, paneuropejskiej formy organizacyjno-prawnej prowadzenia działalności gospodarczej – Europejskiej Spółki Prywatnej. W niniejszym artykule autor przedstawia proponowane przepisy regulujące ustrój nowej spółki, stara się przybliżyć cele, dla których została ona powołana, wskazuje praktyczne pole zastosowania oraz wpływ, jaki może ona mieć na polskie prawo spółek.

1. WPROWADZENIE

W ponadtrzydziestoletniej historii europejskiego prawa spółek, pomimo daleko posuniętego procesu jego harmonizacji, nie udało się stworzyć jednolitego ponadnarodowego typu spółki europejskiej, który pozwoliłby przedsiębiorstwom organizować się w korporacje niezależnie od form, jakie mają do zaoferowania systemy prawne poszczególnych krajów członkowskich.

Od początku powstania Wspólnoty Europejskiej (początkowo EWG) podejmowane były jednak próby harmonizacji i ujednolicania europejskiego prawa spółek. W odróżnieniu od harmonizacji, która nakierowana jest na zbliżenie krajowych systemów prawnych państw członkowskich w wybranych obszarach, ujednolicanie polega na wprowadzaniu paneuropejskich (supranacjonalnych) form organizacyjno-prawnych. Po wielu latach prac i negocjacji udało się dotąd doprowadzić do uchwalenia rozporządzenia o Europejskim Zgrupowaniu Interesów Gospodarczych¹, rozporządzenia w sprawie statutu Spółki Europejskiej (*Societas Europaea*)² oraz Spółdzielni Europejskiej³. Europejska spółka prywatna (*European Private Company*, występująca także pod przyszłą oficjalną nazwą łacińską: *Societas Europaea Privata*), ma być kolejną postacią spółki

* Mgr Andrzej Janda, Katedra Prawa i Administracji, Wydział Zarządzania i Marketingu, Politechnika Rzeszowska.

¹ Rozporządzenie Nr 2137/1985 z 25.7.1985 r.

² Rozporządzenie Rady Nr 2157/2001 z 8.10.2001 r. w sprawie statutu spółki europejskiej (SE).

³ Rozporządzenie Rady Nr 1435/2003 z 22.7.2003 r. w sprawie statutu spółdzielni europejskiej (Dz. Urz. UE L 207 z 18.8.2003 r.).

uregulowaną bezpośrednio przez prawo wspólnotowe, przewidzianą jako forma działania na rynku wspólnotowym małych i średnich przedsiębiorstw.

2. GENEZA EUROPEJSKIEJ SPÓŁKI PRYWATNEJ

Po fiasku związanym z pracami nad rozporządzeniem w sprawie statutu europejskiej spółki akcyjnej w 1995 r., z inicjatywy francusko-niemieckiej rozpoczęto międzynarodowe badania nad celowością wprowadzenia kolejnego typu spółki europejskiej – Europejskiej Spółki Prywatnej – ESP (*societe fermee europeenne*)⁴ (dalej jako: ESP), które zaowocowały we wrześniu 1998 r. przygotowaniem projektu stosownego rozporządzenia o europejskiej spółce prywatnej. Projekt ten został opublikowany w wersji francuskiej, angielskiej i niemieckiej, nakładem Paryskiej Izby Handlu i Przemysłu (Chambre de commerce et d'industrie de paris, CCIP) oraz Francuskiego Związku Pracodawców (Conseil National du Patronat Français, CNPF)⁵. W odpowiedzi na przygotowany w ramach tych prac kwestionariusz 62% respondentów (spośród 68 nadesłanych opinii) opowiedziało się za kontynuacją prac zmierzających do wprowadzenia do obrotu gospodarczego nowej formy działalności, jaką jest ESP.

W wyniku dalszych prac prowadzonych w organach Wspólnoty koncepcja ESP znalazła się w 2003 r. w „Planie działań” Komisji dotyczącym modernizacji prawa spółek i wspierania ładu korporacyjnego⁶. W grudniu 2005 r. Komisja zaprezentowała wstępną wersję projektu, tzw. *feasibility study*. W 2006 r. celowość wprowadzenia ESP była przedmiotem publicznej konsultacji z udziałem różnych organizacji⁷. Pracę nad zagadnieniem ESP podjął również Parlament Europejski, który po przeprowadzeniu publicznego przesłuchania w dniu 22 czerwca 2006 r. oraz na podstawie obszernego sprawozdania⁸ przyjął w dniu 1 lutego 2007 r. uchwałę zalecającą Komisji podjęcie prac nad statutem ESP⁹. Uchwała ta zawiera załącznik obejmujący 11 stosunkowo ogólnikowych zaleceń dotyczących węzłowych zagadnień regulacji europejskiej spółki prywatnej. W związku z zaleceniem Parlamentu Komisja przeprowadziła kolejną szeroką konsultację dotyczącą założeń projektu ESP¹⁰. W konsultacji tej wzięła udział jako

⁴ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2157/2001 z dnia 8 października 2001 r. w sprawie statutu spółki europejskiej (SE) (Dz. U. L 294 z 10.11.2001, str. 1). Rozporządzenie zmienione ostatnio rozporządzeniem (WE) nr 1791/2006 (Dz. U. L 363 z 20.12.2006, str. 1).

⁵ CCIP, CNPF (wyd.) *Société Privée Européenne – une société de partenaires; The European Private Company: a close company; Die Europäische Privatgesellschaft: eine geschlossene Gesellschaft*, Paryż, wrzesień 1998 r., projekt rozporządzenia wraz z uzasadnieniem.

⁶ Tzw. „Action Plan”: *Modernizing Company Law and Enhancing Corporate Governance in the European Union (Communication from the Commission to the Council and the European Parliament, 21.05.2003)*. Na tym etapie prac oczekiwania i problemy związane z projektem EPC podsumowała S. Braun, *The European Private Company: a supranational company form for small and medium-sized enterprises?* German Law Journal nr 11/2004.

⁷ A. Radwan, *Europejska Spółka Prywatna – o uwarunkowaniach prawno-ekonomicznych i potrzebie wprowadzenia nowej paneuropejskiej formy prawnej dla małych i średnich przedsiębiorstw*, MP nr 11/2006, s. 589 i n.

⁸ Raport K.-H. Lehne z 29 listopada 2006 r. („Raport Lehne”).

⁹ Proponowane rozwiązanie, analogicznie do rozporządzenia w sprawie statutu spółki europejskiej, zakłada regulację nazywaną statutem, chociaż nie jest to w istocie wzorcowy statut, a regulacja normatywna.

¹⁰ Syntezę wyników konsultacji opublikowała Komisja na stronie internetowej: http://www.europa.eu.int/comm/internal_market.

respondent także europejska organizacja prawnicza – CCBE, reprezentowana przez Komitet do spraw spółek¹¹.

W dniu 10 marca 2008 r. odbyła się w Brukseli konferencja dotycząca projektu ESP, zorganizowana przez Komisję. Na konferencji tej uczestnicy reprezentujący środowiska gospodarcze, rządowe, akademickie i eksperckie wymienili poglądy dotyczące kluczowych zagadnień projektu. Komisja Europejska w dniu 25 czerwca 2008 r. przedłożyła wniosek o rozporządzeniu Rady w sprawie statutu europejskiej spółki prywatnej (dalej jako: ESP-Statut), nazwanej jednolicie *Societas Privata Europaea*. Statut stanowi część pakietu środków wspierających małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP), zwanego programem *Small Business Act for Europe*. Wejście w życie rozporządzenia o statucie ESP planowane jest na 1 lipca 2010 r.¹²

Stworzenie nowej jednolitej ponadnarodowej formy prowadzenia działalności gospodarczej ma na celu zaoferowanie małym i średnim przedsiębiorstwom nowej formy prawnej, dzięki której łatwiej im będzie prowadzić działalność transgraniczną w różnych częściach starego kontynentu. Podkreślić należy, że statut ESP będzie wprowadzony w życie w formie rozporządzenia wspólnotowego, co powoduje bezpośrednie i wiążące działanie wszystkich jego regulacji w każdym państwie członkowskim.

Pierwowzorem dla przyszłej regulacji jest istniejąca w systemach prawnych wszystkich państw członkowskich spółka z o.o., w związku z czym już za niecałe dwa lata polski przedsiębiorca będzie mógł połączyć się ze swoimi wspólnikami w europejską spółkę prywatną, dopisując do swojej firmy skrót ESP. Prawdopodobnie zawiązanie ESP będzie też możliwe na drodze przekształcenia spółki z o.o.

3. SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO DOTYCZĄCE ZAGADNIEŃ REGULACJI EUROPEJSKIEJ SPÓŁKI PRYWATNEJ

Zalecenie 1

(prawo wspólnotowe jako podstawa dla formy spółki)

Parlament Europejski jest zdania, że statut europejskiej spółki prywatnej powinien, tak jak to tylko możliwe, opierać się na przepisach prawa wspólnotowego oraz zrezygnować z odniesień do prawa krajowego, stanowiąc tym samym jednolitą i zamkniętą całość. Dlatego też w odniesieniu do europejskiej spółki prywatnej obowiązującymi przepisami powinny być tylko i wyłącznie przepisy rozporządzenia w sprawie statutu europejskiej spółki prywatnej, a obszary uregulowane w tym rozporządzeniu powinny zostać wyłączone z zakresu stosowania prawa państw członkowskich. Dotyczy to statusu prawnego spółki, zdolności prawnej i zdolności do działań wywołujących skutki prawne, założenia spółki, zmian w umowie spółki, przekształcenia i likwidacji, nazwy lub firmy, struktury organizacyjnej, umocowania organów do reprezentowania, uzyskania i utraty członkostwa oraz związanych z nim praw i obowiązków, odpowiedzialności spółki, członków zarządu, członków jej organów oraz wspólników za zobowiązania spółki, a także minimalnych standardów w odniesieniu do obowiązków zarządu wobec spółki. Ponadto status powinien regulować takie kwestie, jak: sposób funkcjonowania organów

¹¹ Odpowiedź CCBE na konsultację można znaleźć w na stronie internetowej:

<http://www.ccbe.eu/fileadm/user upload/NTdocument/>

¹² B. Makowicz, *Europejska spółka prywatna wchodzi na boisko*, „Rzeczpospolita” nr 287 (8188) z dnia 9 grudnia 2008 r., str. C7.

spółki, większość głosów potrzebnych w głosowaniach, narady wspólników i warunki zakupu lub sprzedaży udziałów w spółce. Powinna istnieć możliwość określenia tych przepisów indywidualnie i w zależności od potrzeb spółki. W pozostałych dziedzinach zastosowanie ma, co do zasady, statut, a wykraczające poza statut przepisy stosuje się jedynie zgodnie z zasadą pomocniczości w następującej kolejności: inne przepisy prawa wspólnotowego, przepisy dotyczące porównywalnych rodzajów spółek w państwie członkowskim, w którym spółka posiada swoją statutową siedzibę. Odpowiednie porównywalne formy spółek w danym państwie członkowskim należy wymienić w załączniku.

Zalecenie 2

(tryb postępowania dotyczący założenia spółki)

Parlament Europejski jest zdania, że powinna istnieć możliwość założenia europejskiej spółki prywatnej *ex nihilo*, na podstawie istniejącej spółki lub w wyniku połączenia spółek albo też w ramach wspólnej filii. Ponadto powinna istnieć możliwość przekształcenia europejskiej spółki prywatnej w spółkę europejską.

Zalecenie 3

(kapitał zakładowy)

Parlament Europejski jest zdania, że kapitał zakładowy europejskiej spółki prywatnej powinien dzielić się na udziały o określonej wartości nominalnej; udziały wspólników powinny być wyrażone w euro w pełnych kwotach; kapitał minimalny powinien wynosić 10 000 euro lub równowartość tej kwoty w innej walucie w momencie wpisu do rejestru; kapitał minimalny nie musi być koniecznie wpłacony w formie pieniężnej i określa zakres odpowiedzialności wspólników.

Zalecenie 4

(organizacja)

Parlament Europejski sugeruje, żeby zarząd europejskiej spółki prywatnej składał się z co najmniej jednej osoby i aby pierwszy zarząd powołany był w drodze uchwały wspólników lub na mocy umowy spółki oraz aby żadna osoba, której na mocy decyzji sądu lub organu administracyjnego Państwa Członkowskiego zabroniono zajmowania stanowiska porównywalnego do członka zarządu, nie mogła przyjąć lub zajmować takiego stanowiska.

Zalecenie 5

(treść umowy spółki)

Parlament Europejski sugeruje, aby umowa spółki zawierała: formę prawną i firmę spółki, czas trwania spółki (jeżeli jest oznaczony), przedmiot działalności spółki, siedzibę spółki, kapitał spółki, organ lub organy mogące reprezentować spółkę wobec osób trzecich i przed sądem, a także wkład wniesiony przez każdego ze wspólników tytułem objęcia udziałów w spółce.

Zalecenie 6
(odpowiedzialność członka zarządu)

Parlament Europejski jest zdania, że członek lub członkowie zarządu europejskiej spółki prywatnej muszą odpowiadać indywidualnie lub solidarnie ze spółką za wszelkie działania stanowiące naruszenie przepisów prawa cywilnego i karnego właściwych dla danej spółki.

Zalecenie 7
(odpowiedzialność członków zarządu i wspólników
w przypadku zmniejszenia majątku spółki)

Parlament Europejski jest zdania, że organy spółki powinny solidarnie odpowiadać za szkody lub straty europejskiej spółki prywatnej powstałe poprzez działania spółki, wskutek których majątek europejskiej spółki prywatnej został uszczuplony z korzyścią dla organu spółki, wspólnika lub osoby z nim powiązanej; beneficjent nieprawego działania spółki powinien być zmuszony do zwrotu odpowiedniej kwoty; odpowiedzialność powinna powstawać wówczas, jeżeli działanie nie leżało w dobrze rozumianym interesie europejskiej spółki prywatnej; odpowiedzialność nie powstaje zwłaszcza wówczas, gdy europejska spółka prywatna jest objęta spójną polityką grupową i ewentualne straty są kompensowane korzyściami wynikającymi z przynależności do grupy; odpowiedzialność zarządu lub wspólników na podstawie innych przepisów prawnych pozostaje bez zmian.

Zalecenie 8
(załączniki do rozporządzenia)

- Parlament Europejski sugeruje, aby rozporządzenie zawierało następujące załączniki:
- a) wzorcowy statut, który może być w całości lub w części przejęty przez wspólników,
 - b) dla każdego państwa członkowskiego rodzaje spółek będących odpowiednikami europejskiej spółki prywatnej w obszarach nieuregulowanych niniejszym rozporządzeniem, szczególnie w zakresie stosowania przepisów dotyczących rachunkowości, spraw socjalnych, prawa karnego i prawa pracy,
 - c) opisy organów spółki w poszczególnych językach urzędowych Unii Europejskiej.

Zalecenie 9
(roczne sprawozdania finansowe)

Parlament Europejski jest zdania, że europejska spółka prywatna powinna podlegać zharmonizowanym przepisom w zakresie sprawozdawczości finansowej (dyrektywy 78/660/EWG¹³ i 83/349/EWG¹⁴), które obowiązują w każdym państwie członkowskim dla porównywalnego rodzaju spółki.

¹³ Czwarta dyrektywa Rady 78/660/EWG z dnia 25 lipca 1978 r. na podstawie art. 54 ust. 3 lit. g) Traktatu w sprawie rocznych sprawozdań finansowych niektórych rodzajów spółek (Dz. U. L 222 z 14.8.1978, str. 11). Dyrektywa zmieniona ostatnio dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/46/WE (Dz. U. L 224 z 16.8.2006, str. 1).

¹⁴ Siódma dyrektywa Rady 83/349/EWG z dnia 13 czerwca 1983 r. na podstawie art. 54 ust. 3 lit. g) Traktatu w sprawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych (Dz. U. L 193 z 18.7.1983, str. 1). Dyrektywa zmieniona ostatnio dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/99/WE (Dz. U. L 363 z 20.12.2006, s. 137).

Zalecenie 10
(możliwości przekształceń)

Parlament Europejski jest zdania, że europejska spółka prywatna musi posiadać możliwość fuzji¹⁵, przeniesienia siedziby, podziału oraz przekształcenia w europejską spółkę¹⁶ na podstawie, jeżeli to możliwe, już zharmonizowanego prawa wspólnotowego; jeżeli brak jest odnośnego prawa wspólnotowego, obowiązywać powinny przepisy państw członkowskich mające zastosowanie do porównywalnych rodzajów spółek; w tym kontekście powinny mieć zastosowanie zasady współdecydowania obowiązujące w państwie, w którym dana spółka ma swoją siedzibę, zgodnie z prawem wspólnotowym; należy również umożliwić przekształcenie spółek krajowych w europejskie spółki prywatne, zachowując przy tym istniejące prawa pracownicze; dotyczy to również ponownego przekształcenia europejskiej spółki prywatnej w spółkę prawa krajowego.

Zalecenie 11
(rozwiązanie, likwidacja, niewypłacalność i wstrzymanie wypłat)

Parlament Europejski jest zdania, że w przypadku niewypłacalności europejskiej spółki prywatnej jej zarząd musi być zobowiązany do wnioskowania (bez niepotrzebnej zwłoki, najpóźniej jednak po trzech tygodniach) o wszczęcie postępowania upadłościowego; w przypadku niewywiązania się z tego obowiązku wobec wierzycieli, którzy doznają w ten sposób szkody, zarząd ponosi bezpośrednią i solidarną odpowiedzialność; ponadto w odniesieniu do rozwiązania, likwidacji, niewypłacalności lub wstrzymania wypłat europejska spółka prywatna powinna podlegać przepisom dotyczącym spółek, które stanowią ich odpowiedniki w każdym państwie członkowskim zgodnie z niniejszym rozporządzeniem; w odniesieniu do niewypłacalności należy stosować przepisy obowiązujące w miejscu siedziby spółki.

4. CELE, DLA KTÓRYCH TWORZY SIĘ EUROPEJSKĄ SPÓŁKĘ PRYWATNĄ

Biorąc pod uwagę przebieg prac nad projektem statutu ESP, postulaty przedstawicieli przedsiębiorców oraz zalecenia Parlamentu Europejskiego, można uznać, że głównymi przyczynami wprowadzenia do obrotu gospodarczego nowej regulacji jest:

- 1) obniżenie kosztów działalności gospodarczej,
- 2) zwiększenie bezpieczeństwa obrotu gospodarczego,
- 3) uwzględnienie potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw.

Ad 1. Wprowadzenie do obrotu nowej formy podejmowania działalności gospodarczej, która oparta będzie na jednakowych zasadach, bez potrzeby rejestrowania spółki w każdym państwie członkowskim, spowoduje odbiurokratyzowanie procedury i zredukowanie kosztów, które grają tak ważną rolę, zwłaszcza na początku rozwijania działalności gospodarczej przez małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP). Rejestracja spółki tylko w kraju, w którym ma ona swoją siedzibę, pozwoli zmniejszyć koszty i obciążenia administracyjne, ponieważ spółka będzie tworzona w oparciu o jednolite regulacje

¹⁵ Dyrektywa 2005/56/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 października 2005 r. w sprawie transgranicznego łączenia się spółek kapitałowych (Dz. U. L 310 z 25.11.2005, str. 1).

¹⁶ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2157/2001 z dnia 8 października 2001 r. w sprawie statutu spółki europejskiej (SE) (Dz. U. L 294 z 10.11.2001, str. 1). Rozporządzenie zmienione ostatnio rozporządzeniem (WE) nr 1791/2006 (Dz. U. L 363 z 20.12.2006, str. 1).

wspólnotowe, a nie odmienne uregulowania prawne państw członkowskich. Kwestią dotąd niepowtarzalną na skalę ustrojów prawnych państw kontynentalnych Unii Europejskiej będzie ponadto **zredukowanie wymaganego kapitału zakładowego do 1 euro**. Obniżenie kosztów funkcjonowania małych i średnich przedsiębiorstw na rynku Wspólnoty oznacza zwiększenie konkurencyjności gospodarki Wspólnoty w stosunkach zewnętrznych.

Ad 2. Mimo propozycji wprowadzenia zlikwidowania wymogu wysokiego kapitału zakładowego, zdaniem Komisji opracowującej projekt, nie wpłynie to na zmniejszenie bezpieczeństwa spółki, które wyraża się głównie w ochronie jej wierzycieli. Komisja wskazuje jako wzór rozwiązania prawne znane z prawa anglosaskiego, dotyczące spółki Ltd.¹⁷ W miejsce kapitału zakładowego funkcje bezpieczeństwa ma przejąć bardzo rozwinięty mechanizm ochronny osób trzecich oraz wierzycieli, polegający na jawności działań spółki. W konsekwencji mechanizm SPE w połączeniu z konwencjonalnymi środkami zabezpieczania wierzytelności ma zapewnić wysoki poziom bezpieczeństwa w obrocie prawno-gospodarczym.

Ad 3. Oczekiwane korzyści dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) z dostępu do elastycznej międzynarodowej formy spółki można krótko podsumować w następujących punktach:

- 1) efekt psychologiczny na rynku: możliwość posługiwania się zarazem nobilitującą i neutralną firmą europejską zamiast firmy i formy prawnej kojarzonej z jednym tylko z krajów członkowskich,
- 2) oszczędność wydatków na ekspertyzy prawne i gospodarcze zarówno ze strony samej spółki (w porównaniu z konkurencyjną koncepcją zawiązania spółki lub spółek zagranicznych według prawa krajowego), jak i jej otoczenia,
- 3) mniejsza podatność na ryzyko prawne dla form krajowych, związane ze zróżnicowaniem i stopniem komplikacji krajowego ustawodawstwa,
- 4) oszczędność kosztów organizacyjnych w strukturach holdingowych mogących korzystać z tej samej formy w różnych krajach.

Ponadto taka forma działalności gospodarczej wprowadza dodatkowy element integracyjny: w razie jej rozpowszechnienia przedsiębiorcy działający na wielu rynkach Wspólnoty będą wszędzie napotykali tę samą, znaną wspólnotową formę.

Wszystkie te aspekty powinny mieć istotne znaczenie również z punktu widzenia polskich przedsiębiorców, nie tylko projektujących przedsięwzięcia na rynku wspólnotowym, ale także podejmujących na rynku krajowym wspólne przedsięwzięcia w formie spółki kapitałowej (*incorporated joint ventures*) z inwestorami z krajów Wspólnoty, a ponadto z punktu widzenia przedsiębiorców wspólnotowych planujących samodzielne inwestycje w Polsce. MŚP do tej pory napotykają bariery prawne i administracyjne, które uniemożliwiają ich działalność poza granicami kraju. Bariery te dotyczą wprawdzie wszystkich przedsiębiorstw, dotknięte nimi są jednak zwłaszcza mniejsze przedsiębiorstwa, dysponujące wprawdzie potężnym kapitałem, jednak małymi zasobami finansowymi i ludzkimi. Nowa forma działalności ma to zmienić.

¹⁷ Z ang. *limited* (odpowiednik kontynentalnych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością).

5. PRAKTYCZNE ZASTOSOWANIE ROZWIĄZAŃ NOWEJ FORMY DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Nowa spółka będzie konkurencyjna dla wszystkich rodzimych spółek, zwłaszcza dla polskiej spółki z o.o., z uwagi na fakt, że dla założenia spółki nie będzie musiał być spełniony wymóg transgraniczności. Poprzez rezygnację z kapitału zakładowego spółka ta stanie się więc poważną alternatywą dla wszystkich przedsiębiorców, którzy nie posiadając odpowiedniego kapitału, chcą rozwinąć działalność gospodarczą. W zaproponowanej postaci **ESP będzie więc doskonałą formą również dla przedsiębiorstw działających tylko w swoim kraju.**

Ważnym aspektem zastosowania nowej spółki mają być zakładane w innych państwach **spółki-córki**. Zalety zastosowania w takich przypadkach ESP są wielorakie. Po pierwsze, spółka posiadająca osobowość prawną i siedzibę statutową w innym państwie podlega opodatkowaniu tego państwa, co jednocześnie eliminuje często bardzo skomplikowane unikanie podwójnego opodatkowania. Po drugie, otworzenie spółki-córki umożliwia dowolne rozłożenie odpowiedzialności wewnątrz danego koncernu. Po trzecie, spółka taka nie będzie już spółką obcą z innego kraju, a spółką znaną w każdym Państwie Członkowskim. Wymienione walory ESP mogą okazać się korzystne nie tylko dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), ale też dla dużych i wielkich koncernów.

W zamyśle Komisji ESP pozostaje jednak narzędziem dla mniejszych i średnich przedsiębiorstw, chcących rozwinąć międzynarodową działalność usługowo-handlową. Dzięki bardzo dużej autonomii wspólników, zagwarantowanej przez odpowiednie zapisy w umowie spółki, będzie można stworzyć strukturę korporacyjną doskonale dopasowaną do potrzeb przedsiębiorstwa, a co najważniejsze, działającą w tej samej formie za granicą bez konieczności zastosowania często bardzo zróżnicowanego prawa krajowego.

ESP będzie również korzystna w przypadku działalności *joint venture*¹⁸. Przedsiębiorstwa chcące współpracować lub połączyć się musiały do tej pory zdecydować się na jedną z form spółek – co do zasady, jedną ze spółek państwa, z którego pochodzą łączące się przedsiębiorstwa. Powodowało to konieczność poznania drugiej formy działalności, co narażało na problemy i niepewności co do kontrahenta. ESP wprowadza w tym aspekcie równe szanse.

6. PODSUMOWANIE

Z punktu widzenia interesów polskiej gospodarki, która długo jeszcze będzie przede wszystkim importerem kapitału, należy bardzo pozytywnie ocenić proponowane zmiany w prawie europejskim oraz fakt wprowadzenia nowej formy działalności gospodarczej w postaci Europejskiej Spółki Prywatnej również do polskiego systemu prawa.

W kwestii dostępu do ESP podmiotów spoza Wspólnoty trzeba zauważyć, że także z ich punktu widzenia może to być lepiej znana, bezpieczniejsza i tańsza forma inwestowania w Polsce niż krajowe formy spółek.

Pozytywnym elementem w konstrukcji ESP jest **odejście od koncepcji wymogu wysokiego kapitału zakładowego z jednoczesnym zagwarantowaniem dostatecznej ochrony wierzycieli przez nowoczesne mechanizmy prawne**. W tej kwestii Komisja wzoruje się na modelu anglosaskim (spółki Ltd), w którym zamiast kapitału, ochronie

¹⁸ P. Hommelhoff / Ch. Teichmann, Auf dem Weg zur Europäischen Privatgesellschaft (SPE), „Deutsches Steuerrecht” nr 19/2008, s. 925.

wierzycieli służą zwłaszcza obowiązki informacyjne, prowadzące do wysokiego stopnia jawności działań spółki. Model ten bardziej odpowiada dzisiejszej sytuacji rynkowej, gdzie przywiązuje się uwagę do innych aspektów niż kapitał zakładowy.

Jako pozytywne nowatorstwo ocenić należy także **elastyczną konstrukcję ESP**, którą umożliwia umowa spółki i zapisanie w niej większości regulacji w ten sposób, aby jak najlepiej wykorzystać potencjał danego przedsiębiorstwa. Założenie nowej spółki wiązać się będzie także z **niskimi kosztami oraz szybkimi procedurami** – podstawowe aspekty dobrego startu w biznesie. Ponadto, Komisja opracowująca projekt świadomie zdecydowała się na **zrezygnowanie z wymogu transgraniczności**.

LITERATURA

- [1] Braun S., *The European Private Company: a supranational company form for small and medium-sized enterprises?* "German Law Journal" nr 11/2004.
- [2] Dyrektywa 2005/56/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 października 2005 r. w sprawie transgranicznego łączenia się spółek kapitałowych (Dz. U. L 310 z 25.11.2005, str. 1).
- [3] Hommelhoff P., Teichmann Ch., *Auf dem Weg zur Europäischen Privatgesellschaft (SPE)*, „Deutsches Steuerrecht” nr 19/2008, s. 925.
- [4] Makowicz B., *Europejska spółka prywatna wchodzi na boisko*, „Rzeczpospolita” nr 287 (8188) z dnia 9 grudnia 2008 r., s. C7.
- [5] *Modernizing Company Law and Enhancing Corporate Governance in the European Union (Communication from the Commission to the Council and the European Parliament, 21.05.2003)*.
- [6] Radwan A., *Europejska Spółka Prywatna – o uwarunkowaniach prawno-ekonomicznych i potrzebie wprowadzenia nowej paneuropejskiej formy prawnej dla małych i średnich przedsiębiorstw*, MP nr 11/2006, s. 589 i n.
- [7] Raport K.-H. Lehne z 29 listopada 2006 r. („Raport Lehne”).
- [8] Rozporządzenie Rady Nr 1435/2003 z 22.7.2003 r. w sprawie statutu spółdzielni europejskiej (Dz. Urz. UE L 207 z 18.8.2003 r.).
- [9] Rozporządzenie Rady Nr 2137/1985 z 25.7.1985 r.
- [10] Rozporządzenie Rady Nr 2157/2001 z 8.10.2001 r. w sprawie statutu spółki europejskiej (SE).
- [11] *Société Privée Européenne – une société de partenaires; The European Private Company: a close company; Die Europäische Privatgesellschaft: eine geschlossene Gesellschaft*, Paryż, wrzesień 1998 r., projekt rozporządzenia wraz z uzasadnieniem.

EUROPEAN PRIVATE COMPANY – AS EXAMPLE OF NEW PAN-EUROPEAN FORM OF ORGANIZATIONALLY LEGAL CONDUCT OF ECONOMIC ACTIVITY

Summary

The article describes the issues connected with the works which are in progress to implement to the European Union countries the legislation of the new, pan-european, legal form of conduct of economic activity – the European Private Company. In the article the author presents the regulations which enable to start the unit as well as shows the practical sides and influence which it may have on the Polish law of these companies.

Złożono w redakcji 6 grudnia 2009 r.